

**Analiza reformy szkolnictwa wyższego
wprowadzonej Ustawą z 20 lipca 2018 r.
Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w
ramach wybranych teorii polityki społecznej**

1. Wstęp

Reformy są kierowaną zmianą, mającą na celu ustanowienie nowego ładu gospodarczego, politycznego, czy społecznego. Stanowią one odpowiedź na niewydolność państwa w danym zakresie, jednak nie zawsze przynoszą zamierzone skutki¹. Jednym z obszarów, podlegających licznym reformom w Polsce jest system nauki i szkolnictwa wyższego. Pierwsza potransformacyjna reforma została wprowadzona Ustawą o szkolnictwie wyższym z 1990 r., kolejne Ustawą o szkolnictwie wyższym z 2005 r. oraz jej nowelizacją z 2011 roku². Ostatnia miała miejsce w 2018 r., kiedy to weszła w życie Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o

---

¹ W. Morawski, W. Kozek, *Spółczesność polskie wobec problemów reformy i gospodarki*, „Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny”, Zeszyt 4, Poznań, 1986 r.

² A. Dziedziczak-Foltyn, *Reformy w polskim szkolnictwie wyższym po 1990 r. w świetle nauki o polityce publicznej*, „Studia z Polityki Publicznej” nr 2(18)2018 s. 16.

szkolnictwie wyższym i nauce. Reforma ta stanowi przedmiot niniejszych rozważań.

Celem artykułu jest przedstawienie i wyjaśnienie reformy szkolnictwa wyższego i nauki, wprowadzonej tzw. Ustawą 2.0 za pomocą teorii opisowej i wyjaśniającej politykę społeczną. Zaprezentowana analiza nie stanowi próby oceny tejże reformy społecznej, a wyjaśnienie przyczyn jej wprowadzenia, w kontekście zmian zachodzących w polityce społecznej.

W ramach badania przyjęto hipotezę, iż właściwym wyjaśnieniem reformy szkolnictwa wyższego i nauki jest dążenie państwa do gospodarki opartej na wiedzy, wywodzącej się z Postindustrializmu oraz wdrażanie New Public Management w sektorze publicznym. W celu zweryfikowania wskazanej hipotezy postawiono następujące pytania badawcze: Czy celem reformy jest poprawa jakości kapitału ludzkiego? Czy reforma zakłada wzrost konkurencyjności polskich uczeni na arenie międzynarodowej? W jaki sposób obszar szkolnictwa wyższego otwiera się na współpracę z innymi podmiotami? Jak kontrolowany będzie system szkolnictwa wyższego?.

Do analizy przedmiotowej reformy zastosowano bardzo przejrzystą i usystematyzowaną metodę badawczą. Na początku przedstawiono, czym jest teoria polityki społecznej, a następnie scharakteryzowano jej trzy podstawowe rodzaje, a mianowicie teorię opisową,

wyjaśniającą i normatywną. W kolejnym etapie zastosowano teorię opisową wobec analizowanej reformy społecznej, z wyróżnieniem jej podmiotu, przedmiotu, metody wprowadzenia, uzasadnienia dla jej wprowadzenia, a także kontekstu społecznego, krytyki wobec reformy oraz jej bezpośrednich adresatów. Za podmiot reformy uznano osoby lub grupy osób o charakterze formalnym jak i nieformalnym, które zgłosiły publicznie chęć zmian istniejących przepisów prawnych. Jako przedmiot reformy wskazano aspekty, które podmiot chce zmienić, rozszerzyć, wprowadzić, znowelizować, czy ograniczyć. Metodę wprowadzenia reformy stanowi wykaz działań i instrumentów polityki społecznej, które zastosowano w celu jej wdrożenia. Przy uzasadnieniu wprowadzanych zmian szczegółowo przeanalizowano argumenty za jej wprowadzeniem. Przy kontekście społecznym reformy skupiono się zarówno na jej otoczeniu wewnętrznym, krajowym, jak i zewnętrznym, europejskim. W niniejszej analizie adresatami reformy są osoby, które odczują jej bezpośredni skutek. Zastosowanie teorii opisowej wobec reformy szkolnictwa wyższego kończy przedstawienie krytyki i negatywnych opinii, wygłaszanych na jej temat, zarówno przez bezpośrednich adresatów, ekspertów, jak i osób pobocznych.

Do każdego aspektu analizowanej teorii opisowej reformy szkolnictwa wyższego wyszczególniono szereg pytań badawczych m.in.: Kto zgłosił projekt ustawy?, Kto lobbował za zmianami? Jakie zmiany chciano wprowadzić? W jaki sposób reforma miała zostać wdrożona w życie? Jakie argumenty przedstawiano za poparciem reformy? A jakie za jej krytyką? Jakie procesy mogły mieć wpływ na reformę? Do kogo kierowana jest reforma?.

Następnie wybrano dwie teorie wyjaśniające politykę społeczną, z czego jedną należącą do ekonomicznych – Postindustrializm, a drugą do organizacyjnych – Nowe zarządzanie publiczne. Metoda badawcza zastosowana w tej części analizy opiera się na wskazaniu założeń teoretycznych wybranych teorii wyjaśniających, a w dalszej kolejności na ich przełożeniu na reformę szkolnictwa wyższego. Zaprezentowane zostały przykłady wybranych koncepcji teoretycznych w odniesieniu do zmian zachodzących w obszarze szkolnictwa wyższego.

Przedstawiona analiza stanowi nowatorskie podejście do reformy szkolnictwa wyższego i nauki. Ze względu na stosunkowo krótki czas od wejścia w życie Ustawy 2.0 literatura naukowa nie podejmuje jeszcze szczegółowych badań w tym zakresie, a zwłaszcza w kontekście polityki społecznej i jej zmienności. Obecnie dostępne są głównie ekspertyzy i opinie Biura Analiz Sejmowych w zakresie przewidywanych skutków projektu Ustawy oraz artykuły

ukazujące się w serwisach internetowych, dokonujące przede wszystkim podsumowania głównych zmian wprowadzonych przedmiotową reformą.

2. Polityka społeczna a szkolnictwo wyższe

Istnieje zgoda badaczy, iż nie ma jednej, uniwersalnej definicji polityki społecznej. Według Wacława Szuberta polityką społeczną są *celowe oddziaływania państwa, związków zawodowych i innych organizacji na istniejący układ stosunków społecznych, zmierzające do poprawy warunków bytu i pracy szerokich warstw ludności, usuwania nierówności społecznych oraz podnoszenia kultury życia*³. Nieco inaczej ten rodzaj polityki przedstawia Julian Auleytner wskazując, iż jest to *działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup społecznie i ekonomicznie najsłabszych*⁴. Natomiast Adam Kurzynowski definiuje politykę społeczną jako *działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zamierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności,*

---

³ W. Szubert, *Przedmiot, geneza i zakres socjalistycznej polityki społecznej* [w] polityka społeczna pod red. A. Rajkiewicza, Warszawa, 1979 r. s. 30.

⁴ J. Auleytner, K. Głębicka, *Polityka społeczna pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością*, Warszawa 2000, s. 16.

*prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie*⁵. Każda z przytoczonych definicji zawiera cechy wspólne. Wyróżniają one m.in. podmioty polityki społecznej, jakimi są państwo, samorządy, organizacje pozarządowe, czy związki zawodowe. Ponadto jako obszar działań polityki społecznej wskazują wyrównywanie szans i podnoszenie poziomu życia ludności.

Tak jak szerokie jest pojęcie polityki społecznej, tak szeroki jest jej zakres, który zgodnie z literaturą przedmiotu tworzą wszystkie najważniejsze potrzeby społeczne, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Wśród nich, oprócz ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, zabezpieczenia społecznego, czy kultury można wymienić także edukację i kreowanie kapitału ludzkiego⁶.

Należy podkreślić, iż jednym z zadań polityki społecznej jest wyrównywanie szans edukacyjnych jednostek. Brak powszechnej edukacji, z równym dostępem dla wszystkich rodzi tzw. kwestie edukacyjne. Ponadto wykształcenie obywateli wpływa na poziom rozwoju kraju i jest jednym ze sposobów podnoszenia

---

⁵ A. Kurzynowski, *Polityka Społeczna*, Warszawa 2006 r. s. 11.

⁶ Ibidem, s. 14.

konkurencyjności jego gospodarki. Staje się ono niemal nieustającą potrzebą zarówno jednostki jak i państwa⁷. Edukacja w polityce społecznej rozumiana jest bardzo szeroko i dotyczy zarówno kształcenia na poziomie podstawowym, zawodowym, średnim, czy wyższym, jak i kształcenia ustawicznego, polegającego na uczeniu się człowieka przez całe życie⁸. Niniejszy artykuł dotyczy zatem niewielkiej części polityki edukacyjnej, jaką jest szkolnictwo wyższe.

Zasady funkcjonowania szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce określa Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o systemie szkolnictwa wyższego i nauce, która wskazuje, iż misją systemu jest realizacja najwyższej jakości kształcenia oraz działalności naukowej, a także kreowanie postaw obywatelskich, rozwoju społecznego i innowacyjności gospodarki⁹.

Należy podkreślić, iż system ten tworzą nie tylko uczelnie, ale także federacje podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki, Polska Akademia Nauk i jej instytuty naukowe, instytuty badawcze, instytuty międzynarodowe, Centrum Łukasiewicza, instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, Polska Akademia Umiejętności

---

⁷ J. Auleytner, *Polityka Społeczna – stan i perspektywy*, Warszawa 1995 r. s. 75-76.

⁸ J. Wołczyk (red.), *Kształcenie dorosłych, a potrzeby gospodarki i kultury*, Warszawa 1979.

⁹ Ustawa z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [Dz.U. 2018 poz. 1668] art. 1-2.

oraz inne podmioty, które prowadzą działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły¹⁰.

Ponadto warto zaznaczyć, że prawo do kształcenia gwarantuje także Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., która stanowi, iż każdy ma prawo do bezpłatnej nauki. Konstytucja nadaje jednak możliwość pobierania przez szkoły wyższe opłat za niektóre usługi edukacyjne, określone odrębną ustawą¹¹.

2. Teoria polityki społecznej

Teoria nie ma jednego, przyjętego znaczenia. Jej zdefiniowanie wymaga analizy pojęcia w wielu kontekstach, a zwłaszcza jej opisu, wyjaśnienia i oceny. W procesie eksplikacji pojęcia teorii należy kierować się kryteriami zarówno ogólnymi, jak i szczególnymi dotyczącymi cech wymaganych przy traktowaniu teorii jako ostatecznego wyniku prowadzonych badań¹². S. Nowak określa pojęcie teorii *jako względnie jednolity i logicznie spójny system twierdzeń bądź wynikających jedno z drugich, bądź inaczej powiązanych, a tłumaczących pewną jednoznacznie określoną sferę*

---

¹⁰ Ibidem, art. 7.

¹¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. [Dz.U z 1997 r., Nr 78, poz.483], art. 70.

¹² P. Sztompke, *Teoria i wyjaśnienie, Z metodologicznych problemów socjologii*, Warszawa 1973 r., s. 34.

*zjawisk*¹³. Inaczej teorię definiuje J. Wiatr odnosząc się do jej funkcji praktycznej. Badacz wskazuje na konieczność powiązania teorii normatywnej z teorią wyjaśniającą tak, by tworzyła ona uporządkowaną całość¹⁴.

Teoria polityki społecznej utożsamiana jest często z historią myśli na temat polityki społecznej, czy metodologią dyscypliny naukowej, zajmującej się polityką społeczną. Badacze wskazują również, że jest nią opisowa charakterystyka zjawisk uznawanych za politykę społeczną, czy jej ramy pojęciowe¹⁵.

W badaniach nad teorią polityki społecznej wyróżnia się jej trzy rodzaje, a mianowicie teorię opisową, wyjaśniającą i normatywną. Literatura przedmiotu niekiedy zamienne używa określenia teorii normatywnej z teorią ewaluacyjną. Wskazane rodzaje teorii ściśle się ze sobą łączą i przenikają. Ponadto bez szczegółowego opisu polityki nie można przejść do jej wyjaśnienia, a tym bardziej do jej oceny¹⁶.

Teoria opisowa stanowi uproszczony model polityki społecznej, wskazujący, jakie zagadnienia powinny

---

¹³ S. Nowak, *Metodologiczne problemy teorii wychowania pojętej jako nauka praktyczna* [w] *Metodologiczne problemy pedagogiki*, Warszawa 1970 r. s. 10.

¹⁴ J. Wiatr, *Teoria społeczeństwa socjalistycznego: problemy i perspektywy*, „*Studia socjologiczne*” nr 3 s. 54.

¹⁵ R. Szarfenberg, *Teoria polityki społecznej, pojęcie teorii*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w1.pdf [dostęp: 11.08.2019 r.]

¹⁶ *Ibidem*.

podlegać analizom i badaniom empirycznym w danym obszarze. Ponadto może ona zawierać elementy uzasadnienia dla obranego przedmiotu badań, wskazywać role i zasadność podejmowanych analiz. Do funkcji opisowej teorii polityki publicznej można również zaliczyć operacjonalizację jej cech definicyjnych, które prowadzą do rozpoczęcia obserwacji i badań¹⁷.

Teoria opisowa polega na scharakteryzowaniu danego problemu badawczego poprzez szczegółowe wskazanie jego przebiegu i kolejnych etapów. Punktem wyjścia do rozważań na temat danej reformy polityki społecznej w kontekście teorii opisowej jest stworzenie siatki pojęciowej, czyli tzw. konceptualizacji podstawowych terminów.

Teoria wyjaśniająca, jak sama nazwa wskazuje służy wyjaśnieniu polityki społecznej. Wyjaśnienie to możliwe jest poprzez osadzenie polityki w danym miejscu i czasie. Wówczas możemy wyjaśnić dlaczego polityka społeczna jest właśnie taka, co o tym decyduje. Ten rodzaj teorii tworzą łańcuchy przyczynowo – skutkowe. Hipotezy w tejże teorii określają, co wpływa na politykę społeczną i jakie niesie za sobą skutki¹⁸. Teorię wyjaśniającą powinien cechować obiektywizm, bez względu na podmiot i

---

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ R. Szarfenberg, *Wprowadzenie, czyli o teorii i jej zastosowaniach*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w1.pdf [dostęp: 13.08.2019 r.].

okoliczności, w jakich teoria ta jest formułowana. Wyjaśnienie polega na wskazaniu, iż twierdzenie opisujące dane zjawisko jest zgodne z wiedzą naukową¹⁹.

Trzecim rodzajem teorii polityki społecznej jest teoria normatywna, służąca jej uzasadnieniu i ocenie. Opiera się ona na wartościach i zasadach dobrej polityki społecznej. Do tych zasad należą m.in.: zasada przezorności, samopomocy, solidarności społecznej, pomocniczości (subsydiarności), partycypacji (uczestnictwa), dobra wspólnego i wielosektorowości²⁰.

3. Zastosowanie teorii opisowej wobec reformy szkolnictwa wyższego z 2018 r.

Analizowana reforma szkolnictwa wyższego i nauki jest projektem rządowym, rządu Prawa i Sprawiedliwości. Stanowi ona I filar tzw. Strategii Jarosława Gowina, obecnego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego²¹. Projekt Ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce wpłynął do Sejmu 5 kwietnia 2018 roku. Jednak prace nad jej projektem trwały już od 2016 r. Wówczas to został ogłoszony konkurs na założenia do Ustawy, w którym udział wzięło

---

¹⁹ P. Sztompke, *Teoria*, op. cit., s. 80.

²⁰ Ibidem.

²¹ Rządowy projekt ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce online: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2446> [dostęp: 12.08.2019 r.].

15 zespołów eksperckich z całej Polski²². Podmiotem inicjującym reformę było samo środowisko akademickie, które wskazywało na potrzebę wprowadzenia nowych, spójnych regulacji w obszarze funkcjonowania systemu nauki i szkolnictwa wyższego²³.

Wiele podmiotów lobbowało za zmianami, popierało wprowadzenie tejże reformy społecznej. Wśród nich byli przedstawiciele zarówno środowiska akademickiego m.in. Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, czy Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich. Poparcia dla kierunku zmian, wprowadzonych Konstytucją dla nauki udzieliło także Niezależne Zrzeszenie Studentów i Krajowa Reprezentacja Doktorantów. Przewodnicząca Zarządu Krajowego NZS w liście poparcia wskazała, iż *zmiany te są kluczowe nie tylko dla środowiska studenckiego i uczelni, ale także dla całego polskiego społeczeństwa*. Za zmianami lobbowali również przedstawiciele środowiska pracodawców takie jak: Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, czy Związek Pracodawców Kłustry Polskie²⁴.

---

²² Konstytucja dla nauki, Prace nad reformą, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/prace-nad-reforma> [dostęp: 12.08.2019 r.].

²³ Konstytucja dla nauki, O ustawie, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/o-ustawie> [dostęp: 12.08.2019 r.]

²⁴ Ibidem.

Obszar reformy szkolnictwa wyższego tak jak już to wcześniej wskazano dotyczy polityki edukacyjnej i ma charakter rozszerzający. W ramach reformy nastąpiło m.in. poszerzenie autonomii uczelni, pojawiły się nowe możliwości wyboru ścieżki zawodowej w zakresie kariery akademickiej, połączono potencjał dyscyplin naukowych, a także przeznaczono dodatkowe środki finansowe na naukę i szkolnictwo wyższe²⁵.

Zakres przedmiotowy reformy wprowadzonej Ustawą o szkolnictwie wyższym i nauce jest bardzo szeroki i dotyczy wielu aspektów polskiego systemu szkolnictwa wyższego. Sam tekst ustawy liczy 225 stron i składa się z 470 artykułów²⁶. Ustawa zakłada wsparcie nauki i szkolnictwa wyższego we wszystkich regionach naszego kraju, na zasadzie zrównoważonego rozwoju, a także pomoc dla zrzeszania się uczelni w federacje. Reforma odnosi się również do ustroju nauki i szkolnictwa wyższego. Utrzymuje ona tradycję wolności akademickiej, przejawiającą się w wyborze władz uczelni przez jej wspólnotę. Umożliwia ona prowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych i dydaktyki, sprzyja łatwiejszemu zarządzaniu strumieniami finansowania dla uczelni. Ustanawia także nowy organ pn.

---

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ustawa z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [Dz.U. 2018 poz. 1668].

Rada Doskonałości Naukowej, który zastępuje funkcjonującą do tej pory Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów²⁷.

Reforma ma za zadanie wnieść nową jakość do prowadzonych badań naukowych, które od tej pory będą oceniane w odniesieniu do całej uczelni, a nie konkretnych wydziałów. Wprowadza zupełnie nową klasyfikację dziedzin i dyscyplin naukowych. Zmiany dotyczą również samych pracowników uczelni, studentów i doktorantów. Pracownicy mają utrzymać dotychczasowe przywileje, a także dodatkowe w postaci znaczącej podwyżki płacy minimalnej oraz drugiej umowy już na czas nieokreślony. Reforma znosi obowiązek habilitacji, tworzy nowe ścieżki kariery dla pracowników uczelni. Wprowadza nowy model kształcenia doktorantów w ramach tzw. szkół doktorskich²⁸. Procedurę przewodu doktorskiego zastępuje postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora. Ponadto znosi on obowiązek egzaminów doktorskich, wprowadza natomiast procedurę trzech recenzentów rozprawy doktorskiej i jawność rozpraw przed ich obroną²⁹.

Reforma szkolnictwa wyższego została zrealizowana w stosunkowo krótkim okresie. We wrześniu 2017 r. efekt

---

²⁷ Konstytucja dla nauki, *Podsumowanie zmian*, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/podsumowanie-zmian> [dostęp: 12.08.2019 r.].

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ustawa z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [Dz.U. 2018 poz. 1668].

prac Ekspertów nad projektem ustawy został zaprezentowany podczas Narodowego Kongresu Nauki w Krakowie. W tym też okresie rozpoczął się etap uzgodnień dokumentu toczących się między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a zainteresowanymi jednostkami tj. m.in.: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Zdrowia, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Lasy Państwowe, Urząd ds. Cudzoziemców, czy Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Równocześnie trwały także konsultacje publiczne w zakresie projektu ustawy. Oba etapy podsumowały dwie odrębne konferencje uzgodnieniowe. Po etapie opiniowania projekt trafił pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów, a następnie Rady Ministrów. Finalnie 5 kwietnia 2018 r. dokument wpłynął do Sejmu (druk nr 2446)³⁰. Prezydent podpisał Ustawę 1 sierpnia 2018

---

³⁰ Rządowe Centrum Legislacji, *Projekt ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, online: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12303102/katalog/12458849#12458849> [dostęp: 12.08.2019 r.].

roku³¹. Dokument wszedł w życie 1 października 2018 roku³².

Uzasadnieniem dla wprowadzonej reformy szkolnictwa wyższego były liczne problemy systemu, uniemożliwiające sprawne zarządzanie, a także jego struktura nieodpowiadająca współczesnym wyzwaniom zarówno społecznym jak i gospodarczym. Kolejnym z powodów rozpoczęcia prac nad projektem ustawy była niska jakość kształcenia zarówno wśród studentów jak i doktorantów. Badania realizowane w naszym kraju nie odnosiły wystarczających sukcesów na arenie międzynarodowej. Naukowcy rzadko prowadzili badania interdyscyplinarne m.in. ze względu na niedostosowany system stopni i tytułów. Ponadto zmiany były konieczne ze względu na ograniczenia autonomii finansowej polskich uczelni³³.

Analizując reformę szkolnictwa wyższego z 2018 r. należy także zwrócić uwagę na jej kontekst społeczny, zarówno ten wewnętrzny jak i zewnętrzny. Wewnętrzny stanowiły z pewnością przedstawione powyżej problemy systemu szkolnictwa wyższego. Natomiast odnosząc się do

---

³¹ Rządowy projekt ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce online: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2446> [dostęp: 12.08.2019 r.].

³² ISAP, Dz.U. 2018 poz. 1668, online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668> [dostęp: 12.08.2019 r.].

³³ Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446, s. 1-8.

kontekstu zewnętrznego należy wskazać potrzebę wypełnienia zobowiązań, wynikających z przyjętej Strategii Europa 2020, w której to Polska zobowiązała się do zwiększenia nakładów na badania i rozwój (1,7% PKB do 2020 r.)³⁴. Ponadto nasz kraj zobowiązany został do dostosowania poziomu jakości kształcenia do standardów przedstawionych w dokumencie pn. European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes (Europejskie podejście do zapewniania jakości studiów wspólnych) przyjętym podczas Konferencji Ministrów Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego w maju 2015 roku³⁵.

Reforma szkolnictwa wyższego kierowana jest przede wszystkim do pracowników uczelni, doktorantów i studentów. Należy jednak wskazać, iż pośrednim adresatem reformy są także polscy przedsiębiorcach, gdyż wprowadzane zmiany mają dostosować system zarządzania uczelniami do współczesnych wymagań rynkowych. Jak podkreśla Prezes Zarządu Związku Pracodawców Krajowej Organizacji Innowatorów Przemysłu INNOVO w liście poparcia reformy, kierowanym do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: *Środowiska gospodarcze od wielu lat zwracały uwagę na potrzebę ścisłej współpracy świata nauki z biznesem, większej korelacji i dostosowania trybu kształcenia młodych*

---

³⁴ Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446, s. 75.

³⁵ Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446, s. 53.

*Polaków do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynkowych*³⁶.

Mimo poparcia płynącego z wielu stron wobec Konstytucji dla nauki na przestrzeni prac nad reformą pojawiły się również liczne głosy krytyki. W toczącym się dyskursie publicznym głosy sprzeciwu padały zarówno ze strony środowiska akademickiego, polityków, czy ekspertów. W dniach 5-16 czerwca 2018 r. miał miejsce strajk studentów, doktorantów i pracowników Uniwersytetu Warszawskiego. Protestujący zajęli balkon Pałacu Kazimierzowskiego (siedziba Rektora UW), na którym wywiesili transparenty z hasłami: *Samorządność naszą bronią, Żądamy demokratyzacji uczelni, czy Nie oddamy autonomii*³⁷. Podobne protesty w czerwcu 2018 r. odbyły się również na Uniwersytecie w Białymstoku, Uniwersytecie Jagiellońskim, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, Uniwersytecie Gdańskim, czy Uniwersytecie Wrocławskim³⁸.

---

³⁶ List poparcia ZP KOIP INNOVO z dnia 21.02.2018 r.

³⁷ A. Leszczyński, Oko.press, Okupacja Uniwersytetu Warszawskiego. Protest przeciwko ustawie Gowina w obronie autonomii uczelni, 05.06.2018 r. online: <https://oko.press/okupacja-universytetu-warszawskiego-protest-przeciwko-ustawie-gowina-w-obronie-autonomii-uczelni/>, [dostęp: 13.08.2019 r.].

³⁸ Nauka w Polsce, Na uczelniach protesty przeciwko Ustawie 2.0; Gowin: mam poparcie dla projektu, online: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C29869%2Cna-uczelniach-protesty-przeciwko-ustawie-20-gowin-mam-poparcie-dla-projektu> [dostęp: 13.08.2019 r.].

Krytyczną opinię wobec projektu Ustawy 2.0 wydało również Biuro Analiz Sejmowych. Jednostka wskazuje, iż żadna uczelnia z województw wschodniej Polski nie utrzyma statusu uniwersytetu. Jeden z Ekspertów podkreśla, że konsekwencją tych zmian będą migracje wielu osób do aglomeracji akademickich, co wpłynie negatywnie stan cywilizacyjny i kulturowy tych regionów³⁹. Krytyczne stanowisko wobec projektu ustawy przyjęli również uczestnicy XII Uniwersyteckiego Forum Związkowego NSZZ „Solidarność”, wskazując na rezultaty niekorzystne dla polskiej nauki i gospodarki⁴⁰.

4. Zastosowanie teorii wyjaśniającej wobec reformy szkolnictwa wyższego z 2018 r.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się cztery rodzaje teorii wyjaśniającej politykę społeczną, a przede wszystkim jej zmienność. Są to teorie o charakterze ekonomicznym, politycznym, organizacyjnym i społecznym⁴¹. Dla wyjaśnienia analizowanej reformy szkolnictwa wyższego z 2018 r. zastosowano

---

³⁹ J. Szymanek, Biuro Analiz Sejmowych, *Opinia w sprawie skutków realizacji ustawy 2.0 (projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) dla województw wschodnich Polski*, 23.02.2018 r.

⁴⁰ Stanowisko XII Uniwersyteckiego Forum Związkowego NSZZ Solidarność w sprawie projektu ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 19 września 2017 r., Turno, 23 września 2017 r.

⁴¹ R. Szarfenberg, *Teorie ekonomiczne i polityczne polityki społecznej*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w6.pdf [dostęp: 14.08.2019 r.].

Postindustrializm, jako teorię ekonomiczną oraz Nowe zarządzanie publiczne należące do teorii o charakterze organizacyjnym.

Postindustrializm wskazuje, iż zmiany w strukturze gospodarki wpływają na zmianę istniejącej polityki społecznej⁴². Obecnie mamy do czynienia z gospodarką tzw. postindustrialną, której rozwój rozpoczął się w II połowie XX wieku. Jest to gospodarka oparta na wiedzy, w której kluczową rolę odgrywają kapitał ludzki, wiedza i innowacje, stanowiące o sile konkurencyjności i rozwoju poszczególnych państw⁴³. W związku z tym w obecnej polityce społecznej główny nacisk kładziony jest właśnie na edukację i kształcenie ustawiczne⁴⁴.

Ten rodzaj gospodarki, zwany również gospodarką sieciową, informacyjną, czy trzeciej fali kreowany jest poprzez tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju przedsiębiorstw opartych na wiedzy i innowacjach. Warunki te współtworzą zarówno państwo, władze lokalne, regionalne, ale również przedsiębiorstwa, środowiska intelektualne i akademickie⁴⁵.

---

⁴² Ibidem.

⁴³ Danuta Makulska, Kluczowe czynniki rozwoju w gospodarce opartej na wiedzy [w] Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego / Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2012 r. 172.

⁴⁴ R. Szarfenberg, Teorie ekonomiczne i polityczne polityki społecznej, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w6.pdf [dostęp: 14.08.2019 r.].

⁴⁵ Ibidem, s. 175.

Państwa mogą kształtować gospodarkę opartą na wiedzy poprzez właściwą politykę edukacyjną, innowacyjną, czy naukową, a także zwiększenie wydatków na badania i rozwój oraz reformy systemu edukacji, i szkolnictwa wyższego. Są to procesy, które wpłyną na wyższą jakość kształcenia i dostosowanie systemu do istniejących potrzeb społecznych i gospodarczych⁴⁶.

Postindustrializm, a zwłaszcza gospodarka oparta na wiedzy wyjaśnia wprowadzoną reformę szkolnictwa wyższego. W uzasadnieniu do projektu Ustawy 2.0 wskazano, iż poprawa funkcjonowania szkolnictwa wyższego i nauki jest inwestycją w kapitał ludzki i społeczny. Ustawa ma zatem wpłynąć na wyższą jakość kształcenia studentów i doktorantów oraz na poziom badań prowadzonych przez jednostki badawcze i naukowe. Celem reformy jest stworzenie uniwersytetów o charakterze badawczym, mogących konkurować z najlepszymi uczelniami w Europie i na świecie. Obecnie w szanghajskim rankingu Academic Ranking of World Universities polskie uczelnie zajmują odległe 35 miejsce. Reforma szkolnictwa wyższego ma to zmienić⁴⁷.

Jedną z głównych zmian służących podniesieniu jakości kształcenia na studiach wyższych jest wprowadzenie szkół doktorskich. Szkoły te nie będą miały

---

⁴⁶ Ibidem, s. 176.

⁴⁷ Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446.

formy niestacjonarnej. W ramach szkoły doktorskiej stypendium będzie przyznawane wszystkim doktorantom, a nie jak to było do tej pory, tylko ich określonej części. Ma to wpłynąć na wyższą jakość publikacji naukowych i samych rozpraw doktorskich. Młodzi naukowcy nie będą już musieli skupiać się na ilości publikacji, lecz ich merytoryce.

Ponadto jakość kształcenia na studiach, szkoły doktorskie i działalność naukowa będą poddawane regularnej ewaluacji. Ewaluacja jakości kształcenia będzie przeprowadzana przez Polską Komisję Akredytacyjną, w formie oceny programowej lub kompleksowej. Natomiast jakość działalności naukowej i szkół doktorskich oceni Komitet Ewaluacji Nauki⁴⁸. Działania te mają wpłynąć na wyższy poziom nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce.

W gospodarce opartej na wiedzy duże znaczenie mają innowacje, zwiększające konkurencyjność państw. W myśl tej koncepcji ustawodawca wskazał w analizowanej ustawie, iż w skład systemu szkolnictwa wyższego i nauki wchodzi m.in. Centrum Łukasiewicz, działające na podstawie Ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. poz. 534)⁴⁹.

---

⁴⁸ Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [Dz.U. 2018 poz. 1668].

⁴⁹ Ibidem.

Centrum Łukasiewicz wraz z instytutami działającymi w ramach sieci tworzą tzw. Sieć Badawczą Łukasiewicz, której celem jest prowadzenie przede wszystkim badań aplikacyjnych i prac rozwojowych, zajmujących ważną rolę w polityce gospodarczej i innowacyjnej państwa, określonej w strategiach rozwoju, a także polityki naukowej⁵⁰. Ponadto w celu zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności naszego kraju na rzecz systemu nauki i szkolnictwa wyższego działają: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki i Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej⁵¹.

Wskazane przykłady zbieżności występujących w zmianach wprowadzonych reformą szkolnictwa wyższego i nauki oraz zasadach gospodarki opartej na wiedzy świadczą o trafnym wyborze Postindustrializmu jako wyjaśnienia tejże reformy polityki społecznej.

Kolejną teorią służącą wyjaśnieniu analizowanej reformy szkolnictwa wyższego jest Nowe zarządzanie publiczne przejawiające się w zmianie sposobu zarządzania sektorem publicznym. Nowe zarządzanie publiczne (New Public Management) rozwinęło się w latach 80. XX wieku, w krajach anglosaskich i stanowiło

---

⁵⁰ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o *Sieci Badawczej Łukasiewicz* [Dz.U. poz. 534].

⁵¹ Ustawa z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [Dz.U. 2018 poz. 1668].

odpowieź na krytykę sprawnoŹci paŹstwa w tradycyjnym ujęciu administracji o charakterze biurokratycznym⁵².

Celem Nowego zarzadzania publicznego bylo dazenie do efektywnej i sprawnej administracji publicznej, a takze zmiana jej kultury organizacyjnej. Jednym celow szczegolowych tego nowego typu zarzadzania byla poprawa jakosci uslug publicznych oraz dostosowanie do potrzeb spolecznych. Zaczeto w owczas zwracac uwage na samego klienta, jego zadowolenie oraz ocene funkcjonowania administracji publicznej. Nowe zarzadzanie publiczne nastawione jest takze na zaangazowanie obywateli w zycie spoleczne oraz innowacyjnosc sektora publicznego⁵³.

New Public Management zdecydowanie rozni sie od tradycyjnego zarzadzania w sektorze publicznym. Roznice te widoczne sa przede wszystkim w stylu kierowania: administracyjnym, biurokratycznym w modelu tradycyjnym i menadzarskim, zarzadzajacym w New public management. W pierwszym przypadku struktury organizacyjne sa bardzo sztywne, hierarchiczne, scentralizowane, natomiast w drugim elastyczne i podzielone miedzy jednostki, wyspecjalizowanymi w ramach poszczegolnych uslug. Dzialania w modelu

---

⁵² J. Przywojska, *Nowe zarzadzanie i governance w pracy socjalnej*, Warszawa 2014 r. s. 64.

⁵³ Ibidem, s.64.

weberowskim (administracyjnym) ukierunkowane są na procedury, a nie potrzeby jak w przypadku zarządzania menadżerskiego. Kontrola działalności sektora publicznego w ujęciu tradycyjnym odbywa się wyłącznie na poziomie wewnętrznym i dotyczy procedur wydawania środków publicznych. Kontrola w nowym podejściu do zarządzania jest realizowana przez podmioty zewnętrzne, a jej zakres obejmuje rezultaty i wyniki podejmowanych działań⁵⁴.

Cechą charakterystyczną Nowego zarządzania publicznego jest współdziałanie z innymi podmiotami na zasadzie partnerstwa, rządzenie odbywa się w sposób interaktywny, w porównaniu do ujęcia tradycyjnego, w którym administracja publiczna separuje się od innych podmiotów. Ponadto celem działań administracji w starym ujęciu jest podtrzymanie istniejącego porządku, zaś nowy menadżeryzm nastawiony jest na dokonywanie zmian⁵⁵.

Można zauważyć duże zbieżności nowego modelu zarządzania publicznego i zmian wprowadzonych reformą szkolnictwa wyższego i nauki z 2018 r. Jak już zostało wspomniane, głównym celem przyjętej w lipcu 2018 r. Ustawy jest poprawa jakości kształcenia oraz wzrost znaczenia badań realizowanych w naszym kraju na arenie

---

⁵⁴ H. Krynicka, *Koncepcja nowego zarządzania w sektorze publicznym (New public management)*, „Studia Lubuskie” nr 2/2006.

⁵⁵ R. Szarfenberg, *Teorie organizacyjne i społeczne polityki społecznej*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w7.pdf [dostęp: 16.08.2019 r.].

międzynarodowej⁵⁶. Zmiany te ukierunkowane są na zwiększenie konkurencyjności polskich uczelni. Podejmowane działania odpowiadają zarówno potrzebom środowiska naukowego, państwa, ale również przedsiębiorców. Jak wskazał Wiceprezes Związku Przedsiębiorców i Pracodawców: *Przedstawiony projekt ustawy zmierza w zdecydowanie dobrym kierunku i uwzględnia dużą część postulatów podnoszonych w ostatnich latach m.in. przez środowiska przedsiębiorców. Wprowadzanie mechanizmów współpracy pomiędzy biznesem, a szkołami wyższymi, wprowadzanie praktyków na uczelnie, a także zwiększy nacisk na praktyczny aspekt kształcenia zasługujące na poparcie*⁵⁷.

Ponadto podział administracji między jednostki wyspecjalizowane w ramach poszczególnych usług poniekąd stanowi wyjaśnienie dla wyodrębnienia uczelni akademickich i zawodowych. Te pierwsze miałyby przybrać charakter ogólnokrajowy, a drugie regionalny. Eksperti przewidują, iż w przyszłości może ukształtować się podział na uczelnie akademickie o charakterze badawczym i zasięgu ogólnopolskim, uczelnie akademickie o charakterze badawczo – dydaktycznym i zasięgu ogólnopolskim oraz uczelnie zawodowe o charakterze

---

⁵⁶ Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446.

⁵⁷ Stanowisko związku przedsiębiorców i pracodawców ws. Projektu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 22 stycznia 2018 r., tzw. konstytucji dla nauki.

zawodowym i zasięgu regionalnym. Natomiast podstawę do przyjęcia takiej hipotezy stanowią wskazane w Ustawie zwroty: „Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza” oraz „Regionalna inicjatywa doskonałości” w znaczeniu „uczelnia regionalna”⁵⁸.

Jak już wskazano w przypadku zastosowania Postindustrializmu jako wyjaśnienia reformy szkolnictwa wyższego jakość kształcenia na studiach, szkoły doktorskie i działalność naukowa będą podlegać regularnej ewaluacji. W przypadku tejże teorii ekonomicznej istotny był cel ewaluacji, czyli podnoszenie jakości kształcenia. Natomiast w przydatku teorii organizacyjnej, jaką jest Nowe zarządzanie publiczne ważną kwestią jest zewnętrzny charakter ewaluacji oraz ocena rezultatów i wyników kształcenia.

Polska Komisja Akredytacyjna dokonująca ewaluacji kształcenia na studiach jest organem niezależnym, działającym na rzecz podnoszenia jakości kształcenia w szkolnictwie wyższym. Jej członków, z wyłączeniem przewodniczącego Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, który wchodzi w skład Komisji z mocy prawa,

---

⁵⁸ M. Drzonek, Ekspertyza dotycząca projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz oceny skutków regulacji, 21.02.2018 r., Warszawa.

powołuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁵⁹. Głównym kryterium oceny kompleksowej prowadzonej ewaluacji jest skuteczność działań służących podniesieniu jakości kształcenia. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołuje również członków Komisji Ewaluacji Nauki, dokonującej ewaluacji szkół doktorskich. Obecnie Komisja liczy 31 członków i została powołana na okres od dnia 1 marca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2022 roku⁶⁰. Ewaluacja szkół doktorskich odbywa się nie rzadziej niż raz na 6 lat, a kryteriami oceny jest m. in. sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK oraz skuteczność kształcenia doktorantów⁶¹.

Ponadto Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego może zażądać zarówno informacji i wyjaśnień od jednostek podległych, tworzących system nauki i szkolnictwa wyższego oraz współpracujących, jak i dokonywać kontroli ich działalności. Wówczas kontrola ta odbywa się w oparciu o przepisy dotyczące kontroli w administracji rządowej⁶².

Należy również wskazać zbieżność wprowadzonej reformy społecznej z cechą Nowego zarządzania

---

⁵⁹ Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej (tekst ujednolicony uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 18 lutego 2019 r. nr 1/2019) art. 1-2.

⁶⁰ Zarządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie powołania Komisji Ewaluacji Nauki.

⁶¹ Ustawa z 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* [Dz.U. 2018 poz. 1668] art. 259-261.

⁶² Ibidem, art.426-428.

publicznego, jaką jest współpraca z innymi podmiotami na zasadzie partnerstwa. Projekt ustawy był szeroko konsultowany zarówno przez ekspertów jak i środowisko akademickie. Warto podkreślić, że w samej komisji konkursowej oceniającej zgłoszone projekty założeń do Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym zasiadali zarówno naukowcy, dydaktycy, eksperci i przedsiębiorcy całego kraju⁶³. Jak już przedstawiono przy analizie teorii opisowej reformy szkolnictwa wyższego, w trakcie prac nad projektem ustawy odbyły się liczne konsultacje społeczne i uzgodnienia międzyresortowe. Do prowadzenia konsultacji z uznaniem odnosi się m.in. Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku w swoim liście poparcia dla Ustawy z dnia 22 lutego 2018 roku⁶⁴.

5. Podsumowanie

Reforma szkolnictwa wyższego i nauki wprowadzona Ustawą z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest reformą wielowymiarową, zmieniającą liczne obszary dotychczasowego systemu szkolnictwa wyższego. Reforma objęła zarówno doktorantów, młodych

---

⁶³ Konstytucja dla nauki, *Prace nad reformą*, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/prace-nad-reforma> [dostęp: 18.08.2019 r.].

⁶⁴ D. Drelich, *Stanowisko Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku z dnia 22 lutego 2018 r. dotyczące konsekwencji wynikających z planowanych zmian w zakresie szkolnictwa wyższego oraz ich wpływu na funkcjonowanie pomorskich uczelni*, Gdańsk, 2018 r.

naukowców, pracowników uczelni, studentów, obszar badań i ewaluacji działalności naukowej, ustrój nauk i szkolnictwa wyższego. Wprowadziła także zupełnie nowy organ, działający na rzecz rozwoju kadry naukowej, jakim jest Rada Doskonałości Naukowej.

Wielowymiarowość reformy uniemożliwiła szczegółową analizę wszystkich jej aspektów. Autorka skupiła się zatem na kwestiach pozwalających na porównanie zmian wprowadzonych reformą z założeniami Postindustrializmu i Nowego Zarządzania Publicznego. Z dokonanej analizy wynika, iż podstawowym założeniem reformy było zwiększenie konkurencyjności polskich uczelni na arenie międzynarodowej, wzrost znaczenia badań poradzonych w naszym kraju, a także poprawa jakości kształcenia studentów i doktorantów. Stąd m.in. wprowadzenie szkół doktorskich. Ponadto wprowadzone zmiany miały przyczynić się do zwiększenia współpracy obszaru nauki i szkolnictwa wyższego z biznesem. Działanie te są zgodne z założeniami Postindustrializmu, w którym zasadniczą rolę odgrywa dążenie państwa do gospodarki opartej na wiedzy. Założenie to opiera się na zwiększeniu konkurencyjność państw poprzez wzrost kapitału ludzkiego oraz rozwój sektora B+R (prace badawczo-rozwojowe).

Powyższe zmiany mają na celu również poprawę efektywności systemu nauki i szkolnictwa wyższego, co

jest cechą charakterystyczną dla Nowego zarządzania publicznego. Współpraca z przedsiębiorcami na zasadzie partnerstwa, wyodrębnienie uczelni akademickich i zawodowych o charakterze ogólnokrajowym i regionalnym, czy zewnętrzna kontrola jakości kształcenia, szkół doktorskich i działalności naukowej również są zbieżne z założeniami nowego, menadżerskiego stylu zarządzania w sektorze publicznym.

Zbieżności te potwierdzają przyjętą na wstępie hipotezę, iż Postindustrializm i Nowe Zarządzanie Publiczne jest właściwym wyjaśnieniem wprowadzonej reformy społecznej. Zmiany te z punktu widzenia polityki społecznej służą poprawie jakości życia jednostek poprzez stworzenie przez państwo odpowiednich warunków do kształcenia i podnoszenia kompetencji zarówno przez studentów, doktorantów jak i samych pracowników uczelni (nowe ścieżki kariery akademickiej i zawodowej). Należy jednak podkreślić, że przyjęte teorie nie są jedynym wyjaśnieniem wprowadzonej reformy. Jest to proces złożony i wielowymiarowy, a analiza w części wyjaśniła przyczyny jej wprowadzenia.

W dalszej kolejności badanie powinno zostać rozszerzone o zastosowanie teorii normatywnej względem wprowadzonej reformy społecznej. Autorka uznała jednak, że jest za wcześnie na ocenę skutków reformy. Mimo że Konstytucja dla nauki weszła w życie w październiku 2018

r., to wprowadzana jest stopniowo. Nowe statuty uczelni zaczną obowiązywać dopiero od roku akademickiego 2019/2020. Zatem niemożliwe jest obiektywna ocena skutków reformy i ich porównanie z zasadami polityki społecznej.

Bibliografia:

Literatura:

A. Dziedziczak-Foltyn, Reformy w polskim szkolnictwie wyższym po 1990 r. w świetle nauki o polityce publicznej, „Studia z Polityki Publicznej” nr 2(18)2018

A. Kurzynowski, *Polityka Społeczna*, Warszawa 2006 r.

Danuta Makulska, *Kluczowe czynniki rozwoju w gospodarce opartej na wiedzy* [w] Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego / Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2012 r.

H. Krynicka, *Koncepcja nowego zarządzania w sektorze publicznym (New public management)*, „Studia Lubuskie” nr 2/2006.

J. Auleytner, K. Głąbicka, *Polityka społeczna pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością*, Warszawa 2000,

J. Auleytner, *Polityka Społeczna – stan i perspektywy*, Warszawa 1995 r.

J. Przywojska, *Nowe zarządzanie i governance w pracy socjalnej*, Warszawa 2014 r.

J. Wiatr, *Teoria społeczeństwa socjalistycznego: problemy i perspektywy* „Studia socjologiczne” nr 3

J. Wołczyk (red.), *Kształcenie dorosłych, a potrzeby gospodarki i kultury*, Warszawa 1979.

P. Sztompke, *Teoria i wyjaśnienie, Z metodologicznych problemów socjologii*, Warszawa 1973 r.

S. Nowak, *Metodologiczne problemy teorii wychowania pojętej jako nauka praktyczna* [w] *Metodologiczne problemy pedagogiki*, Warszawa 1970 r.

W. Morawski, W. Kozek, *Społeczeństwo polskie wobec problemów reformy i gospodarki „Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny”*, Zeszyt 4, Poznań, 1986 r.

W. Szubert, *Przedmiot, geneza i zakres socjalistycznej polityki społecznej* [w] *Polityka społeczna* pod red. A. Rajkiewicza, Warszawa, 1979 r.

Dokumenty źródłowe:

J. Szymanek, Biuro Analiz Sejmowych, *Opinia w sprawie skutków realizacji ustawy 2.0 (projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) dla województw wschodnich Polski*, 23.02.2018 r.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. [Dz.U.1997.78.483]

List poparcia ZP KOIP INNOVO z dnia 21.02.2018 r.

M. Drzonek, Ekspertyza dotycząca projektu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz oceny skutków regulacji, 21.02.2018 r., Warszawa

Stanowisko XII Uniwersyteckiego Forum Związkowego NSZZ Solidarność w sprawie projektu ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 19 września 2017 r., Turno, 23 września 2017 r.

Stanowisko związku przedsiębiorców i pracodawców ws. Projektu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 22 stycznia 2018 r., tzw. konstytucji dla nauki.

Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej (tekst ujednolicony uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 18 lutego 2019 r. nr 1/2019)

Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [Dz.U. 2018 poz. 1668]

Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz [Dz.U. poz. 534];

Uzasadnienia dla ustawy, druk 2446,

Zarządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie powołania Komisji Ewaluacji Nauki

Zasoby internetowe:

A. Leszczyński, Oko.press, Okupacja Uniwersytetu Warszawskiego. Protest przeciwko ustawie Gowina w obronie autonomii uczelni, 05.06.2018 r. online:

<https://oko.press/okupacja-universytetu-warszawskiego-protest-przeciwko-ustawie-gowina-w-obronie-autonomii-uczelni/> , [dostęp: 13.08.2019 r.]

ISAP, Dz.U. 2018 poz. 1668, online: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668> [dostęp: 12.08.2019 r.]

Konstytucja dla nauki, O ustawie, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/o-ustawie> [dostęp: 12.08.2019 r.]

Konstytucja dla nauki, Prace nad reformą, online: <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/prace-nad-reforma> [dostęp: 12.08.2019 r.]

Nauka w Polsce, Na uczelniach protesty przeciwko Ustawie 2.0; Gowin: mam poparcie dla projektu, online: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C29869%2Cna-uczelniach-protesty-przeciwko-ustawie-20-gowin-mam-poparcie-dla-projektu> [dostęp: 13.08.2019 r.]

R. Szarfenberg, *Teoria polityki społecznej, pojęcie teorii*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w1.pdf [dostęp: 11.08.2019 r.]

R. Szarfenberg, *Teorie ekonomiczne i polityczne polityki społecznej*, online: http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w6.pdf [dostęp: 14.08.2019 r.]

R. Szarfenberg, *Teorie organizacyjne i społeczne polityki społecznej*, online:
http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w7.pdf
[dostęp: 16.08.2019 r.]

R. Szarfenberg, *Wprowadzenie, czyli o teorii i jej zastosowaniach*, online:
http://rszarf.ips.uw.edu.pl/tps/dzienne/zaoczne02_w1.pdf
[dostęp: 13.08.2019 r.]

Rządowe Centrum Legislacji, *Projekt ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, online:
<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12303102/katalog/12458849#12458849> [dostęp: 12.08.2019 r.]

Rządowy projekt ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce online:
<https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2446>
[dostęp: 12.08.2019 r.]